

Min cigarett, min öl, sen är det slut!

Den nederländske folksångaren André Hazes 1951 - 2004.

André bedankt, André bedankt... ljöd det ur 50 000 strupar på Arenastadion i Amsterdam. Det var avskedskonsert för den omåttligt populära folksångaren, som avled den 23 september. Kanske var det också avsked från *de nederlandse soul*, åtminstone i tappningen *de amsterdamse sound*, som André Hazes gjort så folkkär.

Stadsdelen Jordaan

André var en i raden av stora folksångare som Johnny Jordaan, Willy Alberti som utvecklade dessa *levenliedjes*, till moderna folkvisor. Och de har alla haft ett gemensamt; stadsdelen Jordaan i Amsterdam. Så för att förstå André Hazes popularitet måste man begripa vad Jordaan är.

Jordaan byggdes i Amsterdams nordvästra utkant i början av 1600-talet. Stadsdelen har genom århundraden bebotts av yrkesarbetare; hamnarbetare, repslagare, smeder... och har varit en attraktionspol för nyinflyttade. 1900 hade Jordaan 78 000 innevånare. Men under mellankrigstiden ändrades villkoren drastiskt. 1935 var 40 procent av Nederländernas löntagare arbetslösa. 1934 bröt uppror ut i Jordaan, som krossades med pansarvagnar - 6 döda och 200 sårade varav 56 svårt - och med att kanalbroarna förstördes så att befolkningen kunde hungras ut. Men det bröt ut ytterligare tre uppror de följande åren. 1941 utbröt februaristrejken mot de nazistiska ockupanterna.

....sen är det slut

När André Hazes föddes den 30 juni 1951 på Gerard Doustraat 69 i ett av Jordaaens fattigaste kvarter *De Pijp*, då hade föräldragenerationen historien inpräntad i skinnet. Den välkända jordaanska solidariteten - av belackare kallad ökad - var levande realitet.

I André Hazes sånger om hjärta och smärta finns också hänvisningar till den konkreta verkligheten - till en lönarbetares vardag. Om det så är "jag har mitt arbete och förtjänar mina egna pengar" eller "inga girlander på mina väggar". Själv fick han börja arbeta som 14-åring. Han har varit bokbindare, blomsterförsäljare, sjöman, sotare, slaktarbiträde, cykelreparatör, byggnadsarbetare, gatuarbetare, marknadsförsäljare, diskjockey, och servitör.

Ett uttalande från André, som placerar honom där han hör hemma, är när han fick frågan om han trodde på ett liv efter döden. *År du galen? På det tror inte jag.* Och han avslutade med eftertryck *Min cigarett, min öl, sen är det slut.*

För full hals

Andrés sängkarriär började som 5-åring. Han fick hämta hem sin försupna far från ölschappet och lyftes då ofta upp på nåt bord och sjöng nån av slagdängorna. Det var god träning. I Nederländerna sjunger alla på ett ölcafé och man sjunger för full hals. Som 8-åring sjöng André på gator och torg, och han fick senare sin första anställning som kafésångare på Eddy's bar.

1976 kom hans första stora hit *Eenzame kerst* (Ensam jul). Andra storhits är *Diep in mijn hart* (Djup i mitt hjärta), *Een beetje verliefd* (Smått förälskad), *Zeg maar niets meer* (Säg nu inget mer), *De vlieger* (Draken). Hazes är den enda nederländska artist som fyllt Arenastadion flera kvällar i rad.

Det har skrivits mycket om André Hazes och *de amsterdamse sound*. Man har sökt efter släktskap hos amerikaner, briter, fransmän. Men André Hazes och hans föregångare var ändå

mycket egna. De var exponenter för en stadskultur och för dess arbetande befolkning. Fast i en tid som behärskas av en global vinstsuktande musikindustri blev Hazes alltmer en särling, men en som älskades.

Mitt på plan

Och det var när hans hans allerstörsta *Zij geloof in mij* (Hon tror på mig) spelades på avskedskonserten - med André Hazes kista mitt på plan - som över 6 miljoner tv-tittare fick se vad, som säkert många kände själva. Ynglingen som hårt kramar sin flickvän, den uppsvidade grovarbetaren, tanten med handväskan tryckt mot bröstet... som sjunger vad de kan medan tårarna rinner.

Det gick inte att ta miste på varifrån de kom. Precis som hos André kunde man höra det breda ää:et som utmärker *platt amsterdams*. Fast nu var det inte från Jordaan. Det är uppköpt av yuppisar och där hörs inga breda ää:n längre bland de knappt 19 000 innevånarna. Nej, de kom från Amsterdams nutida folkrika utkanter, med namn som Bijlmermeer....

Per-Erik Wentus

P.S. Hazes gamla storhit *Zij geloof in mij* åkte upp som etta i fem veckor på singeltoppen i Nederländerna och i Belgiens nederländskspråkiga del. Dubbel-CDn *25 jaar Hazes het allerbeste van* (7243 593764 2 4 EMI) stod också en tid på första plats.

Publicerad i *Flamman* (Stockholm) nr xx/1005 och *Sirwan* (Gävle) nr 1/2006.